

Markku Salomaa

Hiski Salomaa

Vapauden kaiho

LECTOR KUSTANNUS OY

Mustankivenkatu 2 E 89

00980 Helsinki

aivo@lector.fi, www.lector.fi

Vapauden kaiho, *Lännen lokari* ja *Tiskarin polkka* ovat meille suomalaisille tuttuja kupletteja, joiden lyriikkaa on hilpeä kuunnella, vaikka esitystapa on "karsimaton". Kuunnellussa ei voi olla varma, onko laulaja ihan vakavissaan. Hiski pelleili ja ilveili aina esiintyessään. Esityksen piti olla Show. **Hiskias "Hiski" Salomaa** (1891-1957) oma elämä oli kaukana showsta.

Hiski Salomaa on säilynyt kaukaisena ja vähän salaperäisenä taiteilijana, johon on yhdistetty monenlaista legenda, joista vain osa on totta. Jos Hiski olisi nähnyt, mitä kaikkea hänestä on sanottu, olisi hänellä varmasti ollut hauskaa.

Hiski äänitti 18 kappaletta vuosina 1925-1931 New Yorkissa, mutta hän esitti ainakin 44 kappaletta. On sanoituksia ilman nuotteja ja nuotteja ilman sanoituksia. Hän oli itseoppinut nuottien kirjoittaja ja soittaja. Hiskin ääni kuulostaa äänitystekniikan takia levyillä tenorilta, mutta se oli oikeasti baritoni.

Hiskiä pidetään amerikansuomalaisuuden ilmentymänä, karsimattomana ikihonkana. Mielikuva syntyi sotien aikana, kun rintamaradioissa soitettiin hänen kappaleitaan. Ei tiedetty, että hän oli istunut vankilassa aseistakieltäytymisestä. Häntä pidetään myös työväenhenkisenä.

Maksimoidakseen yleisönsä Hiski lauloi ammateista, joita ei harjoittanut, ja paikoista, joissa ei koskaan käynyt. Hän oli räätäli ja pikkuporvari, joka kannatti republikaaneja syistä, jotka kirja paljastaa. Mutta Hiski esiintyi kaikille yleisöille aina vasemmistoradikaaleista vapaamuurareihin, kunhan maksoivat.

Taiteilijanuran taustalla Hiskin ja hänen vaimonsa Ainin toimeentulo perustui kaikkina aikoina räätälintöihin. Ruoka ei tullut laulamalla suuhun. Ammatin molemmat olivat perineet kotoaan. Hiski ja Aini lähtivät Amerikkaan köyhyyttä pakoon ja rikkautta etsimään kuten niin monet muutkin.

He kokeilivat myös muita ammatteja kuten hotelli-ravintolan pitoa, kanalanhoitoa ja telakkatyötä. Lopulta Hiski ja Aini palasivat Suomeen yhtä köyhinä kuin olivat lähtiessään, kuten niin monet muutkin. Molemmat palasivat Suomeen tuhkauurnassa.

Vasemmistolaiset kulttuuriradikaalit löysivät Hiski Salomaan uudestaan 1960-luvulla, jolloin Vapauden kaiho omittiin työväenvapun ikoniseksi. Tämä kirja kunnioittaa Hiskin elämäntyötä ja julkaisee Hiskin levyttämien kappaleiden sanat, joita äänitteistä voi olla vaikea hahmottaa.

Markku Salomaa (65) on tietokirjailija ja tutkija, jolla on tieteellisiä julkaisuja yhteensä 225. Hän on julkaissut 9 kirjaa, 40 artikkelia tieteellisissä julkaisuissa, 8 tieteellistä artikkelia kokoomateoksissa, 3 opinnäytetutkimusta, 8 oppikirjaa ja 157 artikkelia tiedettä popularisoivissa aikakausjulkaisuissa. Hän on julkaissut lisäksi suuren määrän sanomalehtiartikkeleita. Salomaa toimii Euroopan sotahistorian dosenttina. Hän on väitellyt valtiotieteen tohtoriksi Helsingin yliopistossa 1992. Hän on suorittanut myös hallintotieteen lisensiaatin tutkinnon 1981 ja yhteiskuntatieteen maisterin tutkinnon 1976. Salomaa on toiminut tutkijana myös Saksassa, Italiassa, Britanniassa, Yhdysvalloissa, Venäjällä ja Thaimaassa. Hiski Salomaan elämää hän on tutkinut vuodesta 1979 ja on käynyt kaikissa Hiskin asuinpaikoissa ja häntä koskevissa arkistoissa.

Kirjoittaja: Markku Salomaa

Kustantaja: Lector Kustannus Oy

Sidosasu: sidottu, kovakantinen

Kieli: suomi

Koko: 145 x 220 mm

Sivumäärä: 186

ISBN: 978-952-7322-34-5

YKL: 99,1

Ilmestyminen 5/2020

Markku Salomaa

Hiski Salomaa

